

A könyvvizsgálat módszertana

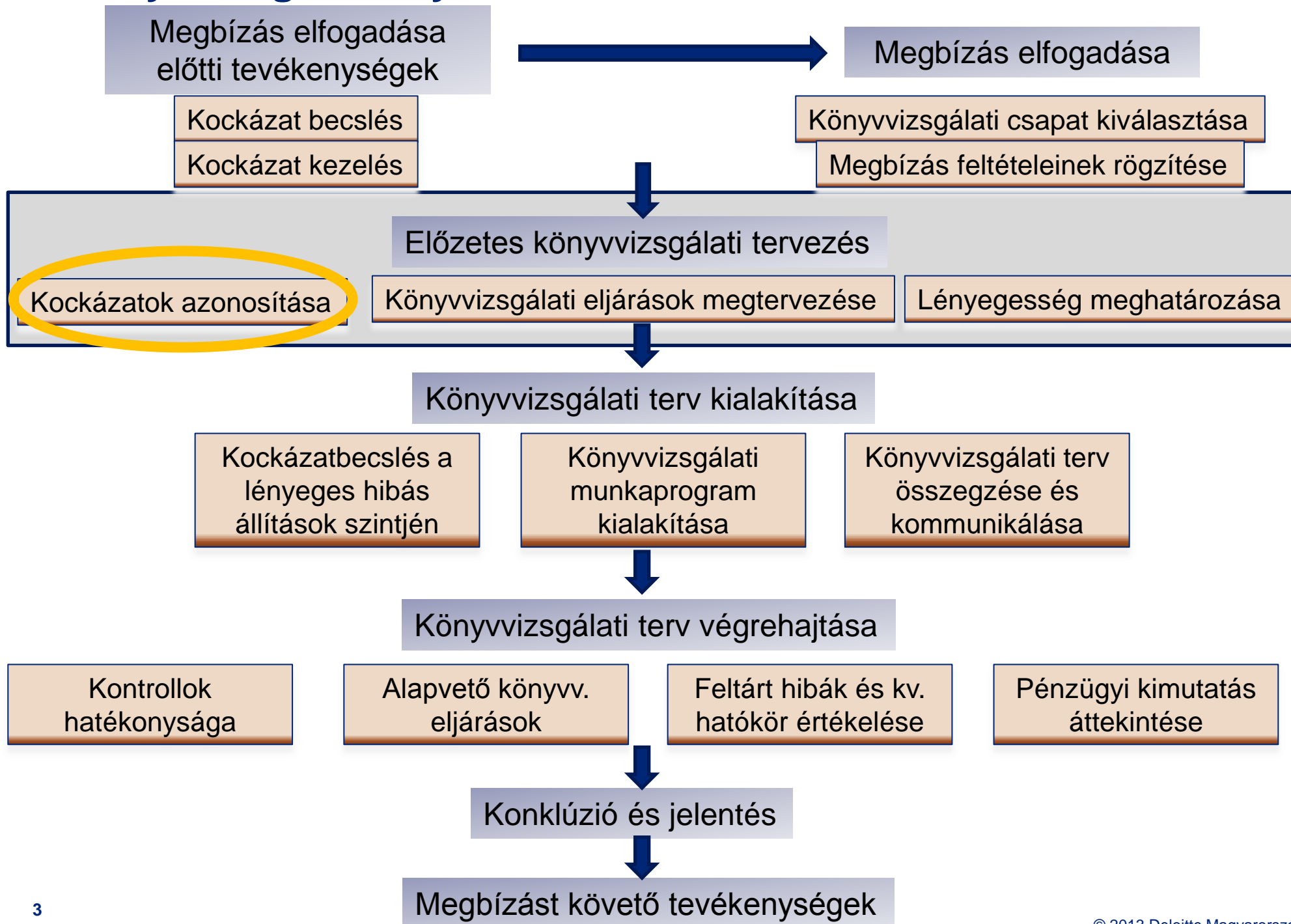
Belső ellenőrzés és a könyvvizsgálat

Tematika

- A belső ellenőrzési rendszer célja és típusai
- A belső ellenőrzési rendszer szerepe a könyvvizsgálat és a vállalkozás szempontjából
- A belső ellenőrzési rendszer elemei, a vizsgálat vetületei
- A belső ellenőrzési rendszer elemei
- Vállalkozási szint és üzleti folyamatok szintje
- A kontrollok alkalmazási szintjei
- Ellenőrzési célok és ellenőrzési tevékenységek
- A belső kontrollelemek vizsgálatának módszerei

A könyvvizsgálat folyamata

Előzetes könyvvizsgálati tervezés

Kockázatok azonosítása és a
könyvvizsgálati eljárások
megtervezése

A belső ellenőrzési rendszer célja és típusai

A belső ellenőrzési rendszer fogalma

A belső ellenőrzés fogalma a 315-ös* témaszámú **könyvvizsgálati standard**

alapján:

„Az irányítással megbízottak, a vezetés és egyéb személyek által abból a célból kialakított, bevezetett és fenntartott folyamat, hogy megfelelő bizonyosságot nyújtson a gazdálkodó elé kitűzött célok eléréséről a pénzügyi beszámolás megbízhatósága, a működés hatékonysága és hatásossága, valamint a vonatkozó törvényeknek és szabályozásoknak való megfelelés tekintetében. A „kontrollok” kifejezés a belső ellenőrzés egy vagy több összetevőjének bármely aspektusára vonatkozik.”

** ISA 315 (standard) – A lényeges hibás állítás kockázatának azonosítása és felmérése a gazdálkodó egység és környezetének megismerésén keresztül*

A belső ellenőrzési rendszer fogalma

*A belső ellenőrzés fogalma a **COSO** (Committee of Sponsoring Organizations) alapján:*

A belső ellenőrzési rendszer olyan folyamatok összessége, amelyek megvalósításában részt vesz a vállalat igazgatósága, vezetése és az ezzel foglalkozó szakembergárda. A belső ellenőrzést azzal a céllal tervezik meg, hogy megbízhatóan garantálja a vállalat céljainak elérését a pénzügyi beszámolás megbízhatósága, a különböző vállalati műveletek eredményessége és hatékonysága, valamint a hatályos jogszabályokkal való összhang területén.

A belső ellenőrzési rendszer célja és típusai

Az előzőek alapján a belső ellenőrzés *következő típusait* különböztetjük meg:

Irányítási (vezetői) ellenőrzés

- Megfelelő politika és eljárások kidolgozása a vállalászási célkitűzések megvalósítása és a hatékony működés érdekében.

Számviteli ellenőrzési rendszer

- Olyan eljárások összessége, amelyekkel biztosítani lehet a számviteli adatok megbízhatóságát és pontosságát, valamint az eszközök megóvását, védelmét.

A belső ellenőrzési rendszer szerepe a könyvvizsgálat és a vállalkozás szempontjából

A belső ellenőrzési rendszer szerepe a vállalkozás szempontjából

- Csalások, tévedések megelőzése és feltárása
- Adatok megbízhatóságának biztosítása
- Eszközök és adatok védelmének biztosítása
- Vállalkozási működés hatékonyságának biztosítása

A belső ellenőrzési rendszer szerepe a vállalkozás szempontjából

Kontrollok általános típusai:

- Megelőző
- Feltáró

IT kontrollok típusai:

- Általános IT kontrollok
- Alkalmazási kontrollok

A belső ellenőrzési rendszer szerepe a könyvvizsgálat szempontjából

- A számviteli ellenőrzési rendszer közvetlen hatással van a könyvvizsgáló vizsgálatára, mert befolyással van a vállalkozás beszámolójának, pénzügyi kimutatásainak és egyéb pénzügyi adatainak megbízhatóságára.
- A fentiek alapján az ellenőrzési rendszer vizsgálatával lehet megbecsülni az **ellenőrzési kockázat** szintjét.
- Már itt lehetőség van **specifikus kockázatok** feltárására belső ellenőrzési hiányosságok esetén.

Miért kell a belső ellenőrzési rendszert vizsgálni?

- *A megbízás elfogadhatóságának mérlegelése*
- A lehetséges hibás állítások lehetőségének mérlegelése és a „veszélyeztetett” terület(ek) beazonosítása
- **Feltárási kockázat becslése** (közvetve, az ellenőrzési kockázaton keresztül)
- A részletes vizsgálat megtervezése

A belső ellenőrzési rendszer elemei, a vizsgálat vetületei

A belső ellenőrzési rendszer elemei*

1. Ellenőrzési környezet (*Control Environment*)
2. A vállalkozás kockázatbecslési folyamata (*Risk Assessment Process*)
3. A pénzügyi beszámolás és kommunikáció szempontjából releváns információs rendszer, beleértve a kapcsolódó üzleti folyamatokat (*Information System and Communication*)
4. Ellenőrzési tevékenység (*Control Activities*)
5. Az ellenőrzések figyelemmel kísérése (*Monitoring of Controls*)

*** Részletesen: 315. standard - 1. sz. függeléke (A belső kontroll komponensei)**

A belső ellenőrzési rendszer elemei

A belső ellenőrzési rendszer elemeit értelmezhetjük a vállalkozás egészének szintjén, illetve az egyes üzleti folyamatok szintjén:

Vállalkozás szintű elemek

- Control environment
- Risk Assessment Processes
- Monitoring of Controls

Üzleti folyamat szintű elemek

- Control Activities

Üzleti folyamatok

1. Pénzügyi számviteli, beszámolóképzési folyamat
2. Költség, kiadás folyamat
3. Befektetett eszköz folyamat
4. Készlet rendszer folyamat
5. Bér és bérjellegű kiadás folyamat
6. Árbevétel folyamat
7. Pénzügyi befektetések és egyéb cash tranzakciók folyamat

Mindig az **adott vállalkozásra vonatkozóan** kell meghatározni, hogy az előzőek közül mely üzleti folyamatokat tekintjük lényegesnek >> ez határozza meg a vizsgálat további lépéseit, menetét!

A belső ellenőrzési rendszer megismerésének szintjei

- A belső ellenőrzési rendszer vizsgálatakor először azt kell megállapítani, hogy a vállalkozás kiépített-e egyáltalán ellenőrzési pontokat, eljárásokat, illetve azokat alkalmazzák-e (***Design & Implementation***)
- Ha igen, akkor következő szinten meg kell állapítani, hogy a fenti kontrollokat hatékonyan használják-e (***Operating Effectiveness***)

A vizsgálat tárgya

A belső ellenőrzési rendszer vizsgálatakor a strukturális elemek meglétét vizsgáljuk:

Kontroll célok (Control Objectives)

Kontroll tevékenységek (Control Activities)

Control Objectives

Néhány általános példa a kontroll célokra:

- Csak ténylegesen megtörtént tranzakció kerülhet rögzítésre
- Minden gazdasági esemény rögzítésre került
- A gazdasági eseményeket megfelelő módon jóváhagyták, utalványozták
- A gazdasági eseményeket a megfelelő időszakra könyvelték
- Gazdasági események és mérlegtételek megfelelő értékelése
- Analitika és szintetika egyezőségének biztosítása

Control Activities

- A kontroll tevékenységek kialakítása vállalkozásonként, sőt azon belül üzletáganként eltérő lehet.
- Mondjunk példa-tevékenységeket az előző kontroll célokra!

A könyvvizsgálat folyamata

Megbízás elfogadása
előtti tevékenységek

Kockázat becslés

Kockázat kezelés

Megbízás elfogadása

Könyvvizsgálati csapat kiválasztása

Megbízás feltételeinek rögzítése

Előzetes könyvvizsgálati tervezés

Kockázatok azonosítása

Könyvvizsgálati eljárások megtervezése

Lényegesség meghatározása

Könyvvizsgálati terv kialakítása

Kockázatbecslés a
lényeges hibás
állítások szintjén

Könyvvizsgálati
munkaprogram
kialakítása

Könyvvizsgálati terv
összegzése és
kommunikálása

Könyvvizsgálati terv végrehajtása

Kontrollok
hatékonysága

Alapvető könyvv.
eljárások

Feltárt hibák és kv.
hatókör értékelése

Pénzügyi kimutatás
áttekintése

Konklúzió és jelentés

Megbízást követő tevékenységek

A vizsgálat lehetséges módszerei

1. Dokumentumok vizsgálata (Examination of Documentation)
2. Újraelvégzés (Reperformance)
3. Szemrevételezés (Observation)
4. Többirányú kikérdezés (Corroborative Inquiry)

Dokumentumok vizsgálata (Examination of Documentation)

- Ha egy kontroll tevékenység dokumentálva van, akkor az audit bizonyosság eléréséhez a dokumentációt kell megvizsgálni
- Írásos és elektronikus dokumentáció is lehetséges

Újraelvégzés (Reperformance)

- Egy kontroll tevékenység újraelvégzése során egy már lezajlott, de *ugyanazon körülmények között, ugyanolyan paraméterekkel megismételhető* tevékenységet követünk ismételten végig.
- Ez az audit bizonyíték ***önmagában nem nyújt teljes bizonyosságot***, mert az újraelvégzés során tapasztalt hibamentességből nem következik a kontroll tevékenység hatékony működése. Ezért az újraelvégzés automatikus kontrollok esetén vezet hatékony eredményre, és lehet a teljes tevékenységre következtetéseket levonni.

Szemrevételezés (Observation)

- Élesben zajló kontroll tevékenység megfigyelése.
- A megfigyelés gyakran vezet a kontroll hatékony működését megerősítő eredményre, de önmagában nem ad teljes audit bizonyosságot. (Például azért, mert a beosztottak jobban végzik a munkájukat, ha tudják, hogy megfigyelés alatt állnak.)

Többsirányú kikérdezés (Corroborative Inquiry)

- Részletes interjú (felelős vezetőkkel, a kontroll tevékenységet alkalmazókkal) során próbálunk következtetést levonni a kontroll tevékenységek működéséről.
- ***Önmagában sosem elegendő bizonyíték***, minden esetben ki kell, hogy egészítse az előző három módszer (dokumentumok vizsgálata, újraelvégzés, megfigyelés) valamelyike, vagy azok kombinációja!

Deloitte.

A Deloitte név az Egyesült Királyságban “company limited by guarantee” formában alapított Deloitte Touche Tohmatsu Limited társaságra és tagvállalatainak hálózatára utal, melyek mindegyike önálló, egymástól elkülönülő jogi személy. A Deloitte Touche Tohmatsu Limited és tagvállalatai jogi struktúrájának részletes bemutatását a következő link alatt találja: www.deloitte.hu/magunkrol. A Deloitte számos iparágban nyújt könyvvizsgálati, valamint adó-, üzletviteli, pénzügyi tanácsadási, vállalati kockázati és jogi szolgáltatásokat (ügyfeleinknek együttműködő ügyvédi irodánk, a Deloitte Legal Szarvas, Erdős és Társai Ügyvédi Iroda nyújtja a jogi tanácsadási szolgáltatásokat) állami és magáncégek részére egyaránt. Több mint 150 országban jelen lévő hálózatán keresztül a Deloitte világszínvonalú szakértelemével és minőségi szolgáltatásaival segíti ügyfeleit abban, hogy megfeleljenek az előttük álló üzleti kihívásoknak. A Deloitte mintegy 200 000 szakértője egytől egyig arra törekszik, hogy a kiválóság mércéjévé váljon.

© 2013 Deloitte Magyarország.